

Сем'янчук П.М.

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
місто Хмельницький

Фасолько Т.М.

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
місто Хмельницький

МАТЕМАТИЧНА ОСНОВА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ БЕЗПЕКИ І СТРАХУВАННЯ У ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Безпека туристично-рекреаційної сфери за сучасних умов є важливим елементом національної безпеки України. Перманентні ракетні й артилерійські обстріли, запуски безпілотних літальних апаратів, а також бомбардування усієї території України московитськими окупантами є безпосередньою загрозою життю та здоров'ю туристів і рекреантів. Разом із тим, значних руйнувань, непоправних втрат і критичних пошкоджень зазнають туристичні об'єкти, рекреаційні заклади, сфера гостинності, туристично-рекреаційна інфраструктура, історично-культурна спадщина та природа.

Важливість безпеки туристів у національних масштабах України підкреслюється чинним законодавством України. Саме Закон України «Про туризм» зобов'язує органи влади та суб'єктів туристично-рекреаційної діяльності розробити низку заходів для зміцнення безпеки туристів. Зокрема, в статті 26 зазначено: «Місцеві органи державної виконавчої влади в галузі туризму розробляють та організовують виконання регіональних програм забезпечення захисту й безпеки туристів, особливо в місцях туристичної активності» [1].

Спробуймо окреслити фактори досягнення належного рівня національної туристичної безпеки України (L_{nts}). Сукупна дія цих чинників сприятиме підвищенню рівня безпеки туристів і рекреантів:

а) захист територіяльної цілісності й забезпечення національного суверенітету України. Позначимо цей чинник як P_{ns} ;

б) щільне облаштування по всій території України укриттів і бомбосховищ, які надійно захищатимуть туристів і рекреантів, зокрема, й усе населення,

загалом, на випадок ядерних та інших ракетних ударів, безпілотних руйнівних запусків, різних вогневих загроз. Позначимо цей чинник як S_{th} ;

в) якісне шляхове, залізничне й авіаційне господарство та безпечні умови перевезення туристів і рекреантів на трасах, залізницею, у повітрі, під час прогулянок та екскурсій, у місцях проведення різноманітних заходів. Позначимо цей чинник як S_c ;

г) розробка навчальних курсів і тренінгів для туристів і рекреантів, з урахуванням усіх реалій та загроз. Поєднання теоретичної і практичної частин допоможуть уникнути певних небезпек для туристів та рекреантів. У випадку виникнення згаданих небезпек — навчені й підготовлені туристи і рекреанти зможуть вчасно та правильно зреагувати. Це допоможе істотно зменшити або цілком уникнути негативних наслідків для людей та навколишнього природного й культурного середовища. Позначимо цей чинник як E_t ;

г) створення та дієве функціонування груп, що зможуть швидко зібратися і надати всю необхідну допомогу туристам і рекреантам, які в силу передбачуваних або неочікуваних обставин зазнали складнощів та/або різних травм. Позначимо цей чинник як A_t ;

д) класифікація усіх видів туризму за рівнем загроз та небезпек для рекреантів і туристів. Це потрібно для розробки чітких і послідовних заходів безпеки мандрівників. Позначимо цей чинник як S_m .

Маючи усі фактори, можна формалізувати функціональну залежність рівня національної туристичної безпеки України (L_{nts}) від них:

$$L_{nts} = f(P_{ns}, S_{th}, S_c, E_t, A_t, S_m) \quad (1)$$

Безпека туристів і рекреантів тісно пов'язана і великою мірою залежить від страхування. Завдяки останньому є можливість відшкодування збитків і втрат, пов'язаних із загибеллю, отриманням травм різного ступеня, пошкодження, загублення чи руйнування майна. Страхування туристів і рекреантів та безпека у сфері туризму перебувають у кореляційній залежності. Це означає, що зміна будь-якого з факторів або кількох чинників безпеки у сфері туризму одночасно — призведуть до зміни середнього значення чисельности застрахованих рекреантів і туристів. Тобто, якщо рівень національної туристичної безпеки сягає

певної позначки — кількість застрахованих випадків у туристично-рекреаційній сфері, при цьому, може бути різною. У цьому є своя логіка, позаяк застрахованими особами є туристи і рекреанти, рішення яких є суб'єктивними. Кожна людина може по-різному сприймати рівень національної туристичної безпеки. Відтак, це по-різному позначається на страхуванні ймовірних ризиків під час реалізації замовлених туристичних турів і рекреаційних поїздок.

Усе описане можна подати за допомогою графіка кореляційної залежності, де страхування чисельности рекреантів і туристів розміщено по осі ординат, а рівень національної туристичної безпеки зображений уздовж осі абсцис (рисунок 1).

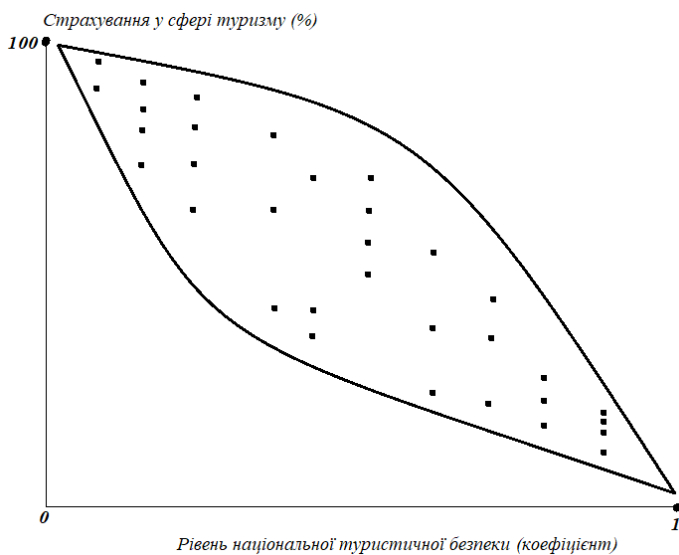

Рис. 1. Кореляційна залежність чисельности застрахованих рекреантів і туристів від рівня національної туристичної безпеки

Джерело: складено авторами на основі власних теоретичних узагальнень

Страхування в туристично-рекреаційній сфері (I_t) економічно можна описати через зміст його чотирьох послідовних функцій.

Ризикова функція (R_f) є першою і стартовим етапом її виконання є встановлення видів ризику, які можуть супроводжувати рекреаційно-туристичний тур. Далі потрібно обчислити ймовірність виникнення кожного з ризиків. Відтак, на основі цього прораховуються розміри страхової суми та страхового платежу. Якщо настає страховий випадок — страховий агент здійснює необхідні розрахунки, готує документацію, проводить фінансові

операції, що пов'язані зі справедливим або компенсаційним відшкодуванням усіх втрат і збитків, яких зазнали туристи й рекреанти під час подорожі.

Попереджувальна функція (W_f) є другою. Її реалізація супроводжується поступовим накопиченням страхового фонду. Він необхідний для часткового фінансування страхових випадків.

Ощадна функція (Th_f) є третьою. Її виконання супроводжується формуванням «фінансової подушки» на майбутнє.

Контрольна функція (C_f) є четвертою. Усі стадії фінансово-страхового процесу по кожній застрахованій особі потребують регулярного нагляду за своєчасністю, правильністю і повнотою їхньої реалізації.

Страхування туристів і рекреантів можна подати через вищеописані функції як систему рівнянь:

$$\begin{cases} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \dots + a_{1n}x_n = R_f \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + \dots + a_{2n}x_n = W_f \\ a_{31}x_1 + a_{32}x_2 + \dots + a_{3n}x_n = Th_f \\ a_{41}x_1 + a_{42}x_2 + \dots + a_{4n}x_n = C_f \end{cases}, \quad (2)$$

де: a — конкретний вид страхового випадку; x — сума відповідного до страхового випадку страхового внеску.

Отже, завдяки математичному інструментарію нам вдалося описати взаємозв'язок безпеки і страхування у туристично-рекреаційній сфері.

Список використаних джерел:

1. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навчальний посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 300 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/kyfjak.htm